

Ehdotus neuvoston direktiiviksi vähimmäisvaatimuksista siitä, milloin kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä on pidettävä pakolaisina tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitsevinä henkilöinä, ja näiden henkilöiden asemasta

(2002/C 51 E/17)

KOM(2001) 510 lopull. — 2001/0207(CNS)

(Komission esittämä 30 päivänä lokakuuta 2001)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

menpiteillä, joiden avulla tällaista suojelua tarvitsevalle henkilölle myönnetään asianmukainen asema.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 63 artiklan ensimmäisen kohdan 1 alakohdan c alakohdan, 2 alakohdan a alakohdan ja 3 alakohdan a alakohdan,

(6) Tämän direktiivin päätavoitteena on varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa voidaan antaa vähimmäisvaatimukset täyttävä suojelu niille, jotka sitä todella tarvitsevat, koska he eivät voi kohtuudella odottaa saavansa suojelua kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan.

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

(7) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan periaatteita. Tällä direktiivillä pyritään perusoikeuskirjan 1, 18 ja 19 artiklan soveltamista edistämällä varmistamaan ihmisarvon kunnioittaminen ja turvapaikanhakijoiden ja heidän mukanaan tulevien perheenjäsenten oikeus turvapaikkaan sekä suojelu maasta poistamisen, karkottamisen tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä.

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon,

(8) Tämän direktiivin soveltaminen ei saa estää jäsenvaltioiden voimassa olevien, kansainvälisiin ihmisoikeusasiakirjoihin perustuvien velvollisuuksien noudattamista.

sekä katsoo seuraavaa:

(9) Tämä direktiivi ei estä Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehdyn pöytäkirjan soveltamista.

(1) Turvapaikka-asioita koskeva yhteinen politiikka, johon sisältyy yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä, on olennainen osa Euroopan unionin tavoitetta muodostaa asteittain vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, joka on avoin henkilöille, jotka olosuhteiden pakosta joutuvat oikeutetusti hakemaan suojelua yhteisöstä.

(10) Pakolaisaseman tunnustaminen on toteava toimenpide.

(2) Eurooppa-neuvosto päätti Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä erityiskokouksessaan pyrkiä kohti yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, joka perustuu 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn, pakolaisten oikeusasemaa koskevan Geneven yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla, täysimääräiseen ja kokonaisvaltaiseen soveltamiseen, ja näin noudattaa palauttamiskiellon periaatetta ja varmistaa, ettei ketään palauteta vainottavaksi.

(11) Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun UNHCR:n käsikirja pakolaisaseman määrittelemisestä ja turvapaikkamenettelystä on jäsenvaltioille arvokas ohjeisto niiden määritellessä Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettua pakolaisen asemaa.

(3) Geneven yleissopimus ja pöytäkirja ovat pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi.

(12) Olisi laadittava vähimmäisvaatimukset pakolaisaseman määrittelystä ja sisällöstä ohjeeksi jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille elimille Geneven yleissopimuksen soveltamista varten.

(4) Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän olisi käsitettävä lyhyellä aikavälillä pakolaisaseman tunnustamista ja sisältöä koskevien sääntöjen lähentäminen.

(13) On tarpeen ottaa käyttöön yhteiset käsitteet perusteista, joilla turvapaikanhakijoille myönnetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettu pakolaisasema.

(5) Tampereen päätelmissä todetaan myös, että pakolaisasemaa olisi täydennettävä toissijaista suojelua koskevilla toi-

(14) Erityisesti on tarpeen ottaa käyttöön seuraavat yhteiset käsitteet: *sur place* -suojeleuhakemus; haitan aiheuttajat ja suojelu; suojelu kotimaassa ja vaino, myös vainon syyt.

- (15) Erityisesti on tarpeen ottaa käyttöön yhteinen käsite "kuulumista tiettyyn yhteiskuntaryhmään" merkitseväille vainon syyille, jota on tulkittava siten, että siihen sisältyvät sekä ryhmät, jotka voidaan määritellä jonkin perusluonteisen ominaisuuden kuten sukupuolen tai sukupuolisen suuntautumisen mukaan, että ryhmät, esimerkiksi ammattiyhdistykset, joilla on yhteinen tausta tai jonka jäsenille on yhteistä ominaisuus, joka on niin keskeinen osa henkilöllisyyttä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi pakottaa luopumaan siitä.
- (16) Arvioidessaan alaikäisten tekemiä hakemuksia kansainvälisen suojelun saamiseksi jäsenvaltioiden olisi erityisesti otettava huomioon erityisesti lapsiin kohdistuvat vainon muodot, kuten se, että lapsia värvätään armeijoihin ja myydään seksityöläisiksi ja pakkotyöhön.
- (17) Olisi myös laadittava vähimmäisvaatimukset toissijaista suojelua saavan henkilön aseman määrittelystä ja sisällystä. Toissijaisen suojelun järjestelmän olisi täydennettävä Geneven yleissopimuksessa vahvistettua pakolaisten suojelujärjestelmää, ja se on siihen nähden erillinen järjestelmä.
- (18) On tarpeen ottaa käyttöön perusteet, joilla kansainvälistä suojelua hakeville voidaan myöntää toissijaista suojelua saavan henkilön asema. Nämä perusteet olisi otettava kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa vahvistetuista velvollisuuksista ja jäsenvaltioissa voimassa olevista käytännöistä.
- (19) Pakolaisaseman ja toissijaista suojelua saavan henkilön aseman tunnustamista ja sisältöä koskevien sääntöjen lähentämisen pitäisi osaltaan vähentää turvapaikanhakijoiden liikkumista jäsenvaltiosta toiseen siltä osin kuin se johtuu pelkästään jäsenvaltioiden lainsäädännössä esiintyvistä eroavuuksista.
- (20) Tämän direktiivin ei pitäisi vaikuttaa edellytyksiin, joilla jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti sallia henkilöiden tulla alueelleen tai jäädä sinne, jos palauttaminen kotimaahan vaarantaisi heidän turvallisuutensa syistä, joista ei säädetä tässä direktiivissä.
- (21) Vähimmäisvaatimusten luonteeseen kuuluu, että jäsenvaltiot voivat säätää tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille, jotka pyytävät kansainvälistä suojelua jostakin jäsenvaltiosta, silloin kun pyynnön katsotaan perustuvan siihen, että kyseessä on joko Geneven yleissopimuksen 1 A artiklassa tarkoitettu pakolainen tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseva henkilö.
- (22) Perustamissopimuksen 2 artiklan ja 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti tämän direktiivin tavoitteena on eriarvoisuuden poistaminen miesten ja naisten välillä sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen.
- (23) Soveltaessaan tätä direktiiviä jäsenvaltioiden olisi otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.
- (24) On syytä arvioida säännöllisesti tämän direktiivin täytäntönpäonoa.

- (25) Suunnitellun toiminnan tavoitetta, joka on vähimmäisvaatimusten laatiminen kansainvälisen suojelun myöntämiseksi jäsenvaltioissa kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan se voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Asiasisältö

Tämän direktiivin tavoitteena on laatia vähimmäisvaatimukset siitä, milloin kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä on pidettävä pakolaisina tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitsevana henkilöinä.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) "kansainvälisellä suojelulla" pakolaisasemaa ja toissijaista suojelua saavan henkilön asemaa;
- b) "Geneven yleissopimuksella" Genevessä 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehtyä pakolaisten oikeusasemaa koskevaa yleissopimusta, sellaisena kuin se on täydennettynä 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla;
- c) "pakolaisella" kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, joka täyttää Geneven yleissopimuksen 1 A artiklassa ja tämän direktiivin II ja III luvussa vahvistetut vaatimukset;
- d) "pakolaisasemalla" asemaa, jonka jäsenvaltio myöntää henkilölle, joka katsotaan pakolaiseksi ja/tai joka tällä perusteella pääsee kyseisen jäsenvaltion alueelle ja saa oleskella siellä;
- e) "henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua" henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta joka muuten täyttää tämän direktiivin II ja IV luvussa esitetyt kansainvälisen suojelun säännöt;
- f) "toissijaista suojelua saavan henkilön asemalla" asemaa, jonka jäsenvaltio myöntää kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, joka voi saada toissijaista suojelua ja joka tällä perusteella pääsee kyseisen jäsenvaltion alueelle ja saa oleskella siellä;

- g) "kansainvälistä suojelua koskevalla hakemuksella" kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön pyyntöä saada suojelua jostakin jäsenvaltiosta, kun pyynnön voidaan katsoa perustuvan siihen, että hakija on joko pakolainen tai henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua. Kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia pidetään turvapaikkahakemuksina, paitsi jos hakija nimenomaisesti pyytää muunlaista suojelua, jota voidaan pyytää erikseen;
- h) "turvapaikkahakemuksella" pyyntöä, jolla kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö pyytää kansainvälistä suojelua jostakin jäsenvaltiosta ja jonka voidaan katsoa perustuvan siihen, että hakija on Geneven yleissopimuksen 1 A artiklassa tarkoitettu pakolainen;
- i) "toissijaisen suojelun myöntämistä koskevalla hakemuksella" pyyntöä, jolla kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö pyytää kansainvälistä suojelua jostakin jäsenvaltiosta ja jonka ei voida katsoa perustuvan siihen, että hakija olisi Geneven yleissopimuksen 1 A artiklassa tarkoitettu pakolainen, tai joka esitetään tällaisen pyynnön hylkäämisen jälkeen ja jonka voidaan katsoa perustuvan siihen, että hakija on henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua;
- j) "perheenjäsenillä":
- i) hakijan aviopuolisoa tai avopuolisoa, jolla on jatkuva suhde hakijaan, jos avopuolisot rinnastetaan aviopuolisoihin asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä tai käytännössä;
- ii) edellä i alakohdassa tarkoitettujen puolisoitten tai hakijan lapset, jos nämä ovat naimattomia ja kyseisen henkilön huollettavana riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitosta tai avioliiton ulkopuolella tai onko heidät adoptoitu;
- iii) muita lähisukulaisia, jotka ovat asuneet yhdessä osana perhettä kotimaasta lähtemisen aikana ja jotka olivat tuolloin täysin tai osittain hakijasta riippuvaisia;
- k) "mukana tulevilla perheenjäsenillä" hakijan perheenjäseniä, jotka ovat samassa jäsenvaltiossa, jossa hakija on tehnyt turvapaikkahakemuksensa;
- l) "ilman huoltajaa tulevilla alaikäisillä" alle 18-vuotiaita kolmannen maan kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä, jotka saapuvat jäsenvaltioiden alueelle ilman heistä joko oikeuden tai vakiintuneen käytännön mukaan vastuussa olevaa aikuista, niin kauan kuin he eivät tosiasiallisesti ole tällaisen aikuisen huostassa, tai alaikäisiä, jotka ovat jääneet ilman huoltajaa jäsenvaltion alueelle tultuaan;
- m) "oleskeluluvalla" jäsenvaltion viranomaisten myöntämää jäsenvaltion lainsäädännön mukaista lupaa, jonka perusteella kolmannen maan kansalaisella tai kansalaisuudettomalla henkilöllä on oikeus oleskella kyseisen jäsenvaltion alueella;
- n) "kotimaalla" kansalaisuusmaata tai entistä pysyvää asuinmaata.

3 artikla

Soveltamisala

Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin kolmansien maiden kansalaisiin ja kansalaisuudettomiin henkilöihin, jotka tekevät jonkin jäsenvaltion rajalla tai sen alueella kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevan hakemuksen, sekä heidän mukanaan tuleviin perheenjäseniin ja kaikkiin niihin, joille on myönnetty tällaista suojelua.

4 artikla

Suotuisammat säännökset

Jäsenvaltiot voivat säätää tai pitää voimassa suotuisampia vaatimuksia sen määrittelemiseksi, kenelle voidaan myöntää pakolaisasema tai toissijaista suojelua, sekä kansainvälisen suojelun sisällön määrittelemiseksi, kunhan nämä vaatimukset ovat yhteensopivat tämän direktiivin kanssa.

II LUKU

KANSAINVÄLISEN SUOJELUN MYÖNTÄMINEN

1 jakso

Kansainvälinen suojelu

5 artikla

Kansainvälisen suojelun osatekijät

1. Pakolaisasema myönnetään jokaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen johdosta ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan ja kansalaisuudettomalle henkilölle, joka oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne.

2. Toissijaista suojelua myönnetään jokaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa tämän direktiivin III luvussa asetettujen perusteiden mukaisesti tai jonka kansainvälistä suojelua koskeva hakemus perustuu nimenomaisesti syihin, joita ei ole mainittu Geneven yleissopimuksessa, ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kärsimään vakavaa ja perusteetonta haittaa 15 artiklassa esitetystä syystä ja joka on tällaisen pelon vuoksi joutunut pakenemaan kotimaastaan tai oleskelemaan kotimaansa ulkopuolella ja ei voi tai sellaisen pelon johdosta ei halua turvautua sanotun maan suojaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioita soveltamasta perustuslakinsa mukaisia velvoitteita.

3. Hakija pelko joutua kotimaassaan vainotuksi tai kärsimään vakavaa, perusteetonta haittaa on arvioitava 2 jakson mukaisesti.

6 artikla

Kansainvälisen suojelun ulottaminen mukana tuleviin perheenjäseniin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että mukana tulevilla perheenjäsenillä on oikeus samaan asemaan kuin kansainvälisen suojelun hakijalla.

2. Edellä 1 kohdassa säädettyä sääntöä ei sovelleta, kun joltakin mukana tulevasta perheenjäsenistä on eväty pakolais-asema ja toissijaista suojelua saavan henkilön asema III ja IV luvun nojalla.

2 jakso

Hakijan pelkoa joutua vainotuksi tai kärsimään muuta vakavaa ja perusteetonta haittaa koskeva arviointi

7 artikla

Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointi

Arvioitaessa hakijan pelkoa joutua kotimaassaan vainotuksi tai kärsimään muuta vakavaa ja perusteetonta haittaa jäsenvaltioiden on otettava huomioon vähintään seuraavat seikat:

- a) kaikki kotimaahan liittyvät tosiasiat silloin kun ne tekevät hakemusta koskevan päätöksen;
- b) se, onko hakijan pelko joutua kotimaassaan vainotuksi tai kärsimään muuta vakavaa ja perusteetonta haittaa, objektiivisesti todennettavissa, onko olemassa perusteltu mahdollisuus, että hakija joutuu vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa, jos hänet palautetaan kotimaahansa;
- c) se, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään muuta vakavaa ja perusteetonta haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai muulla vakavalla ja perusteettomalla haitalla, mitä on pidettävä vahvana osoituksena perustellusta mahdollisuudesta joutua vainotuksi tai kärsimään tällaista haittaa myös vastaisuudessa;
- d) hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tausta, sukupuoli, ikä, terveys ja vammaisuus, haitan vakavuuden arvioimiseksi; silloin kun vaino perustuu sukupuoleen tai kohdistuu lapsiin, on otettava huomioon, että Geneven yleissopimuksessa tarkoitettu vaino voi olla myös seksuaalista väkivaltaa tai muuta sukupuoleen perustuvaa vainoa;
- e) se, onko uskottavia todisteita siitä, että hakijan kotimaassa voimassa olevissa ja käytännössä sovellettavissa laeissa tai asetuksissa sallitaan tai suvaitaan hakijan vainoaminen tai muun vakavan ja perusteettoman haitan aiheuttaminen hänelle.

8 artikla

Kansainvälisen suojelun tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa

1. Perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai muutoin kärsimään vakavaa perusteetonta haittaa voi perustua kotimaasta lähdön jälkeisiin tapahtumiin.

2. Perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai muutoin kärsimään vakavaa perusteetonta haittaa voi perustua toimiin, joihin hakija on osallistunut kotimaasta lähtönsä jälkeen, paitsi jos todetaan, että näiden toimien ainoana tarkoituksena on luoda edellytykset kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekemiselle. Tästä ei ole kyse silloin kun kyseiset toimet perustuvat hakijan kotimaassaan omaksumaan vakaumukseen ja ilmentävät sitä ja kun tämä vakaumus liittyy perusteisiin kansainvälisen suojelun tarpeen tunnistamiseksi.

9 artikla

Haitan aiheuttajat ja suojelu

1. Jäsenvaltioiden on pidettävä pelkoa joutua vainotuksi tai muutoin kärsimään vakavaa, perusteetonta haittaa perusteltuna, kun riskin joutua vainotuksi tai kärsimään muuta vakavaa perusteetonta haittaa aiheuttaa joku seuraavista:

- a) valtio;
- b) valtiota valvovat puolueet tai järjestöt;
- c) muut kuin valtiolliset toimijat, kun valtio on kykenemätön tai haluton tarjoamaan suojelua niitä vastaan.

2. Arvioidessaan hakijan kotimaan tarjoaman suojelun tehokkuutta, kun vaino tai muu vakava, perusteeton haitta uhkaa muun kuin valtiollisten toimijoiden taholta, jäsenvaltion on otettava huomioon, toteuttavatko valtion viranomaiset kohtuullisia toimenpiteitä vainon tai haitan tuottamisen estämiseksi ja onko hakijalla kohtuullinen mahdollisuus saada suojelua. Valtiossa on oltava suojelujärjestelmä ja järjestelmä vainoksi tai muuksi vakavaksi ja perusteettomaksi haitaksi katsottavien toimien toteamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja rankaisemiseksi. Jos valtiossa voi saada suojelua, vainotuksi tuleminen tai muun vakavan, perusteettoman haitan pelkoa ei pidetä perusteltuna eivätkä jäsenvaltiot tällaisessa tapauksessa tunnusta suojelun tarvetta.

3. Tässä direktiivissä ilmaisulla "valtio" voidaan tarkoittaa myös kansainvälisiä järjestöjä ja vakaita valtion kaltaisia elimiä, jotka valvovat selkeästi määriteltyä, merkittävän kokoista ja vakaa aluetta ja jotka ovat halukkaita toteuttamaan oikeuksia ja suojelemaan yksilöä häntä uhkaavilta haitoilta samaan tapaan kuin kansainvälisesti tunnustettu valtio.

10 artikla

Suojelu kotimaassa

1. Kun jäsenvaltiot ovat todenneet, että pelko joutua vainotuksi tai muutoin kärsimään vakavaa ja perusteetonta haittaa on perusteltu, jäsenvaltiot voivat tutkia, rajoittuuko tämä pelko selkeästi kotimaan alueen tiettyyn osaan, ja jos näin on, voidaanko hakija kohtuudella palauttaa kotimaan johonkin muuhun osaan, jossa hänellä ei olisi perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai muutoin kärsimään vakavaa ja perusteetonta haittaa.

Tutkimusta suoritettaessa ennako-oletuksena on, että kansallinen suojele ei ole todennäköinen vaihtoehto kansainväliselle suojelelle, jos vainoaja on kansallinen hallitus tai liittyy siihen.

2. Tutkittaessa, voidaanko hakija kohtuudella palauttaa toiseen osaan kotimaata 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltioiden on kiinnitettävä huomiota tuossa maan osassa vallitseviin turvallisuus-, poliittisiin ja yhteiskunnallisiin olosuhteisiin, myös ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, sekä hakijan henkilökohtaisiin olosuhteisiin, kuten ikä, sukupuoli, terveys, perhetilanne sekä etniset, kulttuuri- ja sosiaaliset siteet.

III LUKU

PAKOLAISASEMAN MYÖNTÄMINEN

11 artikla

Vainon luonne

1. Määriteltäessä, onko pelko joutua vainotuksi perusteltu ja objektiivisesti todennettavissa, vainon määritelmän on katettava vähintään seuraavat seikat:

- a) vakavan ja perusteettoman haitan aiheuttaminen tai henkilön rotuun, uskontoon, kansalaisuuteen, poliittisiin mielipiteisiin tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumiseen perustuva syrjintä, joka on laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakavaa, että se muodostaa huomattavan vaaran hakijan hengelle, vapaudelle tai turvallisuudelle tai estää häntä asuamasta kotimaassaan;
- b) oikeudelliset, hallinnolliset ja poliisin toimintaan ja/tai lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet, silloin kun ne suunnitellaan tai toteutetaan niin, että ne ovat syrjiviä rodun, uskonnon, kansalaisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisen vuoksi, ja jos ne muodostavat huomattavan vaaran hakijan hengelle, vapaudelle tai turvallisuudelle tai estävät häntä asumasta kotimaassaan;
- c) rikoksen johdosta syytteeseen paneminen tai rankaiseminen, jos rodun, uskonnon, kansalaisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisen vuoksi

i) hakijalta joko kielletään mahdollisuus muutoksenhakuun tuomioistuimessa tai hän joutuu kärsimään kohtuuttoman tai syrjivän rangaistuksen;

ii) sen rikoksen, josta hakija on vaarassa joutua syytetyksi tai rangaistuksi, tarkoituksena on tehdä perusoikeuden harjoittamisesta rikos;

d) syytteeseen paneminen tai rankaiseminen siitä, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta rotuun, uskontoon, kansalaisuuteen, poliittisiin mielipiteisiin tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumiseen liittyvistä syistä;

i) jos c alakohdan i alakohdassa esitetyt ehdot täyttyvät;

ii) sota- tai konfliktitilanteessa, jos henkilö voi osoittaa, että asepalveluksen suorittaminen edellyttää, että hän osallistuu sellaisiin sotilaallisiin toimiin, jotka ovat yhteensovitamattomia hänen syvien moraalisten, uskonnollisten tai poliittisten vakaumustensa kanssa tai muiden pätevien omantunnonsyiden kanssa.

2. Harkittaessa, hyväksytäänkö hakija pakolaiseksi vainoon liittyvän perustellun pelon perusteella, on otettava huomioon vähintään seuraavat periaatteet:

- a) sillä, harjoittaako vainoa valtio, valtiota hallitsevat puolueet tai järjestöt tai muut kuin valtiolliset toimijat, silloin kun valtio on kykenemätön tai haluton tarjoamaan tehokasta suojele, ei ole merkitystä;
- b) sillä, onko hakijalla sellaisia rotuun, uskontoon tai kansalaisuuteen liittyviä piirteitä tai yhteiskunnallinen alkuperä tai poliittisia mielipiteitä, joiden vuoksi häntä vainotaan, ei ole merkitystä, jos vainoaja yhdistää tällaiset piirteet häneen;
- c) sillä, tuleeko hakija maasta, jossa monet tai kaikki ovat vaarassa joutua yleisen sorron uhreiksi, ei ole merkitystä.

12 artikla

Vainon syyt

Määriteltäessä, johtuuko perusteltu pelko joutua vainotuksi rotuun, uskontoon, kansallisuuteen, poliittisiin mielipiteisiin tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumiseen liittyvistä syistä, on otettava huomioon vähintään seuraavat seikat:

- a) rodun käsitteeseen sisältyy ihonväri, alkuperä tai tiettyyn etniseen ryhmään kuuluminen;
- b) uskonnon käsitteeseen kuuluvat teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskot, osallistuminen muodolliseen uskonnonharjoittamiseen tai siitä pidättäytyminen yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä muiden kanssa, muut uskonnolliset toimet tai mielipiteet tai mihin tahansa uskontoon perustuva tai tällainen uskonnon määräämä henkilökohtainen tai ryhmän käyttäytyminen;

c) kansalaisuuden käsitettä ei pidä ymmärtää ainoastaan tietyn valtion kansalaisuudeksi, vaan se tarkoittaa kuulumista tiettyyn ryhmään, jota yhdistävät kulttuuri, etniset piirteet tai kieli tai sama maantieteellinen tai poliittinen alkuperä tai joka on läheisessä yhteydessä toisessa valtiossa asuvaan väestöön;

d) yhteiskuntaluokan käsite kattaa ryhmät, jotka voidaan määrittellä jonkin perusluonteen ominaisuuden kuten sukupuolisen suuntautumisen, iän tai sukupuolen mukaan, sekä ryhmät, joilla on yhteinen tausta tai jonka jäsenille on yhteistä sellainen ominaisuus, joka on niin keskeinen osa henkilöllisyyttä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä. Käsitteeseen sisältyvät myös sellaisten henkilöiden ryhmät, joita lain silmissä pidetään "alempiarvoisina";

e) poliittisten mielipiteiden käsite kattaa myös sen, että hakijalla on tai hänellä uskotaan olevan valtioon tai sen hallitukseen tai politiikkaan liittyviä mielipiteitä, oli hakija toiminut niiden mukaisesti tai ei.

13 artikla

Pakolaisaseman lakkauttaminen

1. Jäsenvaltioiden on säilytettävä pakolaisasema, kunnes pakolainen

a) on vapaaehtoisesti uudelleen vedonnut kansalaisuusmaansa suojeluksen; tai

b) menetettyään kansalaisuutensa on omasta tahdostaan saanut sen uudelleen; tai

c) on saanut toisen maan kansalaisuuden ja nauttii uuden kansalaisuusmaansa suojaa; tai

d) on vapaaehtoisesti asettunut maahan, josta hän lähti tai jonka ulkopuolelle hän jäi vainon pelosta; tai

e) ei voi enää sen vuoksi, että olosuhteet, joiden vallitessa hänet hyväksyttiin pakolaiseksi, ovat lakanneet olemasta, kieltäytyä ottamasta vastaan kansalaisuusmaansa suojelua;

f) kansalaisuutta vailla olevana henkilönä, sen vuoksi että hänen pakolaiseksi tunnustamisensa yhteydessä vallinneet olosuhteet ovat lakanneet vaikuttamasta, voi palata entiseen pysyvään asuinmaahansa.

Edellä a–f alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa oleskelulupa voidaan kumota.

Jäsenvaltioiden on e alakohdan osalta tarkasteltava, onko olosuhteiden muutos niin perinpohjainen ja kestävä, että pakolaisella ei enää ole perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi

2. Pakolaisaseman myöntäneellä jäsenvaltiolla on todistustaakka esittäessään, että henkilö on lakannut tarvitsemasta kansainvälistä suojelua jostakin 1 kohdassa säädetystä syystä.

14 artikla

Pakolaisaseman epääminen

1. Jäsenvaltioiden on suljettava pakolaisaseman ulkopuolelle hakija,

a) joka nykyisin saa suojelua tai avustusta muilta Yhdistyneiden kansakuntien elimiltä tai toimistoilta kuin Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulta;

b) jolla on sen maan, johon hän on asettunut asumaan, toimivaltaisten viranomaisten harkinnan mukaan tämän maan kansalaisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet;

c) jos on vakavaa aihetta epäillä, että hakija on

i) tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan, sellaisia rikoksia koskevien kansainvälisten sopimusten määritelmien mukaisesti;

ii) tehnyt törkeän ei-poliittisen rikoksen ennen kuin hän on päässyt maahan pakolaisena;

iii) syyllistynyt Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituksien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin.

2. Poissulkeminen on perusteltava yksinomaan asianomaisen henkilön henkilökohtaisella ja tietoisella käytöksellä.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöillä, jotka on tällä tavoin suljettu pakolaisaseman ulkopuolelle, on oikeus hakea muutosta päätökseen, jolla heidät suljetaan kansainvälisen suojelun ulkopuolelle.

4. Poissulkemisperusteiden soveltaminen ei saa vaikuttaa jäsenvaltioiden kansainvälisen lainsäädännön mukaisiin velvoitteisiin.

IV LUKU

TOISSIJAISEN SUOJELUN MYÖNTÄMINEN

15 artikla

Toissijaisen suojelun syyt

Edellä olevan 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot myöntävät kansainvälistä suojelua hakevalle henkilölle toissijaista suojelua silloin, kun hakija on kotimaansa ulkopuolella eikä voi palata sinne, koska hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kärsimään vakavaa ja perusteetonta haittaa, kuten

- a) kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; tai
- b) ihmisoikeusloukkaus, joka on niin vakava, että jäsenvaltion on toteutettava siihen liittyvät kansainväliset velvoitteensa; tai
- c) hakijan elämää, turvallisuutta tai vapautta koskeva uhka, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta, joka puolestaan johtuu aseellisesta konfliktista taikka järjestelmällisistä tai laajoista ihmisoikeusloukkauksista.

16 artikla

Toissijaisen suojelun lakkauttaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toissijaista suojelua saavan henkilön asema säilyy, kunnes toimivaltaiset viranomaiset toteavat, ettei tällaista suojelua enää tarvita, jolloin oleskelulupa voidaan kumota.
2. Toissijainen suojelu voidaan peruuttaa, jos kotimaan olosuhteet, joiden perusteella suojelu myönnettiin 15 artiklan nojalla, lakkaavat olemasta tai jos ne muuttuvat niin perinpohjaisesti ja kestävästi, että toissijaista suojelua ei enää tarvita.

17 artikla

Toissijaista suojelua saavan henkilön aseman epääminen

1. Jäsenvaltioiden on suljettava hakija toissijaista suojelua saavan henkilön aseman ulkopuolelle, jos on vakavaa aihetta epäillä, että hakija on:
 - a) tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan, sellaisia rikoksia koskevien kansainvälisten sopimusten määritelmien mukaisesti;
 - b) tehnyt törkeän ei-poliittisen rikoksen pakomaansa ulkopuolella ennen kuin hän on päässyt maahan pakolaisena;
 - c) syyllistynyt Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituksien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin.
2. Poissulkeminen on perusteltava yksinomaan asianomaisen henkilön henkilökohtaisella ja tietoisella käytöksellä.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöillä, jotka on tällä tavoin suljettu pakolaisaseman ulkopuolelle, on oikeus ha-

kea muutosta päätökseen, jolla heidät suljetaan kansainvälisen suojelun ulkopuolelle.

4. Poissulkemisperusteiden soveltaminen ei saa vaikuttaa jäsenvaltioiden kansainvälisen lainsäädännön mukaisiin velvoitteisiin.

V LUKU

PAKOLAISASEMA JA TOISSIJAISTA SUOJELUA SAAVAN HENKILÖN ASEMA

18 artikla

Kansainvälistä suojelua saavan henkilön asema

1. Tässä luvun säännöt eivät rajoita Geneven yleissopimuksessa vahvistettujen oikeuksien soveltamista.
2. Tässä luvun sääntöjä on sovellettava sekä pakolaisiin että henkilöihin, jotka voivat saada toissijaista suojelua, ellei toisin esitetä. Suojeluun liittyvien oikeuksien taso ei saa olla alhaisempi kuin mistä hakijat nauttivat sinä aikana, jona asiaa käsitellään. Mukana tulevat perheenjäsenet nauttivat samoista oikeuksista kansainvälistä suojelua saava henkilö.

3. Jäsenvaltioiden on otettava tämän luvun säännösten täytäntöönpanossa huomioon sellaisten henkilöiden erityistilanne, joilla on erityisiä tarpeita, kuten alaikäiset yleensä, ilman huoltajaa tulevat alaikäiset, vammaiset, vanhukset, yksinhuoltajat, joilla on alaikäisiä lapsia, kidutuksen tai seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön uhrit, raskaana olevat naiset ja henkilöt, joilla on henkisiä tai fyysisiä sairauksia. Jäsenvaltioiden on myös otettava huomioon sellaisten yksinäisten naisten erityistilanne, jotka ovat kohdanneet kotimaassa merkittävää sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

19 artikla

Karkotuksen ja palauttamisen kieltäminen

Jäsenvaltioiden on noudatettava palauttamiskiellon periaatetta, ja ne saavat karkottaa kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä ainoastaan kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

20 artikla

Tiedoksi antaminen

Heti kun kansainvälistä suojelua tarvitseville henkilöille on myönnetty suojelua saavan henkilön asema, jäsenvaltioiden on annettava heille tiedoksi myönnettyä suojelua koskevat säännökset kielellä, jota he todennäköisesti ymmärtävät.

21 artikla

Oleskeluluvat

1. Heti kun pakolaisille ja heidän mukanaan tuleville perheenjäsenille on myönnetty pakolaisasema, jäsenvaltioiden on annettava heille oleskelulupa, jonka on oltava voimassa vähintään viisi vuotta ja joka uusitaan ilman eri toimenpiteitä.

2. Heti kun toissijaista suojelua saaville henkilöille ja heidän mukanaan tuleville perheenjäsenille on myönnetty suojelua saavan henkilön asema, jäsenvaltioiden on annettava heille oleskelulupa, jonka on oltava voimassa vähintään yhden vuoden ajan. Tällainen oleskelulupa on uusittava ilman eri toimenpiteitä enintään vuoden välein, paitsi jos luvan myöntävät viranomaiset toteavat, että toissijaista suojelua ei enää tarvita.

22 artikla

Pitkään oleskelleiden asukkaiden asema

[Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta] annetun neuvoston direktiivin .../.../EY 3 artiklan 2 kohdan b alakohdasta huolimatta jäsenvaltioiden on myönnettävä toissijaista suojelua saaville henkilöille mainitun direktiivin mukainen pitkään oleskelleiden henkilöiden asema samoin ehdoin kuin pakolaisille.

23 artikla

Matkustusasiakirjat

1. Jäsenvaltioiden on annettava henkilöille, joille ne ovat myöntäneet pakolaisaseman, Geneven yleissopimuksen liitteen määräysten mukainen matkustusasiakirja valtion alueen ulkopuolelle tehtäviä matkoja varten, jolleivät erittäin painavat kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvät syyt toisin vaadi.

2. Jäsenvaltioiden on myönnettävä matkustusasiakirja toissijaista suojelua saaville henkilöille, jotka eivät saa passia siitä valtiosta, jonka kansalaisia he ovat.

24 artikla

Mahdollisuus työntekoon

1. Jäsenvaltioiden on annettava pakolaisille lupa työskennellä toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana samoin edellytyksin kuin omille kansalaisilleen heti pakolaisaseman myöntämisen jälkeen.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pakolaisille tarjotaan aikuisille tarkoitettua työllisyyskoulutusta, ammattikoulutusta ja käytännön työharjoittelua samoin ehdoin kuin omille kansalaisille.

3. Jäsenvaltioiden on annettava toissijaista suojelua saaville henkilöille lupa työskennellä toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana samoin edellytyksin kuin omille kansalaisilleen viimeistään kuuden kuukauden kuluttua suojelun myöntämisestä.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toissijaista suojelua saavat henkilöt saavat mahdollisuuden osallistua aikuisille tarkoitettuun työllisyyskoulutukseen, ammattikoulutukseen ja käytännön työharjoitteluun samoin edellytyksin kuin niiden omat kansalaiset viimeistään vuoden kuluessa suojelun myöntämisestä.

5. Kun pakolaisille ja toissijaista suojelua saaville henkilöille on myönnetty pääsy työmarkkinoille 1 ja 3 kohdan mukaisesti, heillä on oikeus tulla kohdelluksi jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa samalla tavalla, kun on kyse palkkauksesta, toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivia koskevien sosiaaliturvajärjestelmien piiriin pääsystä sekä muista työehdoista.

25 artikla

Mahdollisuus koulutukseen

1. Jäsenvaltioiden on annettava kansainvälistä suojelua saavien alaikäisten osallistua koulutusjärjestelmään samoin ehdoin kuin omien kansalaisten.

2. Jäsenvaltioiden on annettava kansainvälistä suojelua saaville aikuisille mahdollisuus osallistua yleiseen koulutusjärjestelmään, täydennyskoulutukseen tai uudelleenkoulutukseen samoin edellytyksin kuin omille kansalaisille.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden tasapuolinen kohtelu omien kansalaisten kanssa, kun on kyse toimivaltaisen viranomaisen myöntämistä tutkinnoista, todistuksista ja muista pätevyyttä koskevista asiakirjoista.

26 artikla

Sosiaaliturva

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavat henkilöt saavat tarvittavia sosiaalipalveluja ja toimeentuloturva samoin edellytyksin kuin suojelun myöntäneen jäsenvaltion omat kansalaiset.

27 artikla

Fyysinen ja psyykinen terveydenhuolto

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavilla henkilöillä on mahdollisuus saada fyysisistä ja psyykkistä terveydenhuoltoa samoin edellytyksin kuin suojelun myöntäneen jäsenvaltion kansalaisilla.

2. Jäsenvaltioiden on järjestettävä asianmukaista fyysistä ja psyykkistä terveydenhuoltoa niille kansainvälistä suojelua saaville henkilöille, joilla on erityisiä tarpeita, kuten alaikäisille, jotka ovat tulleet jäsenvaltion alueelle huoltajan kanssa tai ilman huoltajaa, tai henkilöille, jotka ovat joutuneet kidutuksen, raiskauksen tai muun vakavan henkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan uhreiksi.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikenlaisten väärinkäytösten, laiminlyöntien, hyväksikäytön, kidutuksen tai julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun uhriksi joutuneille tai aseellisista selkkauksista kärsineille alaikäisille annetaan kuntoutusta. Jotta helpotettaisiin toipumista ja sopeutumista uudelleen yhteiskuntaan, on kehitettävä soveltuvia mielenterveyspalveluita ja tarvittaessa annettava pätevää psyykkistä ja sosiaalista neuvontaa.

28 artikla

Ilman huoltajaa tulevat alaikäiset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet mahdollisimman pian edustuksen varmistamiseksi kansainvälistä suojelua saaville, ilman huoltajaa maahan tuleville alaikäisille joko järjestämällä heille laillinen holhooja tai tarvittaessa edustus, josta huolehtii alaikäisten hoidosta ja hyvinvoinnista vastaava järjestö, tai jokin muu asianmukainen edustus.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kunkin alaikäisen holhooja ottaa kyseisen alaikäisen tarpeet huomioon asianmukaisella tavalla tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanossa. Asianomaisten viranomaisten on tehtävä tästä säännöllisiä arviointia.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yksin maahan tulleet alaikäiset sijoitetaan

- a) täysi-ikäisten perheenjäsenten luokse,
- b) sijoitusperheeseen,
- c) alaikäisten majoittamiseen tarkoitettuihin keskuksiin tai
- d) muuhun alaikäisille soveltuvaan majoitukseen.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sisarukset pidetään yhdessä. Ilman huoltajaa tulevien alaikäisten asuinjärjestelyjä koskevat muutokset on rajoitettava mahdollisimman vähiin.

5. Jäsenvaltioiden on yritettävä jäljittää ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten perheenjäsenet mahdollisimman nopeasti, jos se on lapsen edun mukaista.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yksin maahan tulleiden alaikäisten parissa työskentelevillä henkilöillä on heidän tarpeisiinsa soveltuva koulutus.

29 artikla

Pääsy asianmukaiseen majoitukseen

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavat henkilöt majoitetaan asianmukaisesti tai että heille myönnetään tarvittaessa varat asumiseen.

30 artikla

Liikkumisvapaus jäsenvaltiossa

Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden liikkumisvapautta alueellaan.

31 artikla

Kotoutumisen helpottaminen

1. Pakolaisten kotoutumisen helpottamiseksi yhteiskuntaan jäsenvaltioiden on säädettävä erityisesti heidän tarpeisiinsa

suunnitelluista tukiohjelmista muun muassa työllisyyden, koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaaliturvan aloilla.

2. Jäsenvaltioiden on annettava toissijaista suojelua saavien henkilöiden osallistua vastaaviin ohjelmiin viimeistään vuoden kuluttua suojelun myöntämisestä.

32 artikla

Vapaaehtoinen paluu

Jäsenvaltioiden on annettava kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden osallistua vapaaehtoisin paluuhjelmiin, silloin kun he haluavat palata vapaaehtoisesti kotimaahansa.

VI LUKU

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

33 artikla

Yhteistyö

Jäsenvaltion on nimettävä kansallinen yhteysviranomainen ja toimitettava tämän osoite komissiolle, joka toimittaa sen muille jäsenvaltioille.

Jäsenvaltioiden on toteutettava yhteistyössä komission kanssa aiheelliset toimenpiteet, jotta toimivaltaiset viranomaiset voisivat toimia suoraan yhteistyössä ja vaihtaa tietoja keskenään.

34 artikla

Henkilöstö ja resurssit

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaisilla ja muilla tätä direktiiviä soveltavien järjestöjen edustajilla on riittävä peruskoulutus sekä mies- että naispuolisten hakijoiden ja heidän mukanaan tulevien perheenjäsenten tarpeisiin ja alaikäisten, varsinkin ilman huoltajaa tulevien alaikäisten, erityisiin tarpeisiin vastaamiseksi.

2. Jäsenvaltioiden on myönnettävä riittävät varat tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten yhteydessä.

VII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

35 artikla

Syrjintäkielto

Jäsenvaltioiden on pantava tämän direktiivin säännökset täytäntöön ilman sukupuoleen, rotuun, kansalaisuuteen, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumiseen, terveyteen, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, omaisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää.

36 artikla**Kertomukset**

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2006 ja tekee tarvittaessa muutosehdotuksia. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot. Kertomuksen esittämisen jälkeen komissio laatii vähintään viiden vuoden välein Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa.

37 artikla**Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä**

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2004. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitettuihin kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

38 artikla**Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

39 artikla**Osoitus**

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.